

**Pieter
Laurens
Mol**

Nachtvlucht.

W BOOKS

6

Stof tot nadenken

Food for thought

Marjolein van de Ven

18

Nachtbraker

Night Owl

Nachtuil

Night Owl

Birgit Kulmer

36

Ode aan de nacht

Night Tribute

Zwerk

Empyrean

Miek Zwamborn

76

Hellevaart

Descent into Hell

De lachende Herakleitos

The Laughing Heraclitus

Dario Gamboni

104

Broederschap der Polen

Brotherhood of Poles

De kunstenaar tussen de polen, of Pieter Laurens Mol als 'Primitief'

The artist between the poles, or Pieter Laurens Mol as 'Primitive'

Christophe de Voogd

122

Stille Smart

Silent Sorrow

De Vijfde Kamer

Anatomie van de melancholie

The Fifth Room

The anatomy of melancholy

Steve Morris

148

Geboorte van de Kleur

Birth of Colour

Sine nigredine nulla forma

Marco Pasi

Marjolein van de Ven

Stof tot nadenken

Food for thought:

Als je mijn gedrag door de jaren heen in beeld zou moeten brengen, dan lijkt het nog het meest op een groepje dansende muggen boven de vijver in het laatste avondlicht. ... een spiraalvormig ballet met veel pasjes en zijstappen dat van boven naar beneden in onvoorspelbare draaiingen verloopt.

Niet alleen het gedrag, ook het oeuvre van Pieter Laurens Mol (Breda, 1946) laat zich beschrijven als een groep dansende muggen boven een vijver. Elk werk is zo'n mug, onderdeel van de wolk. Als eenling vertelt het zijn eigen verhaal, maar resonanceert evenzeer in verbinding met andere werken. Dan openbaart zich het web aan verbanden daartussen, dat je meesleurt in Mols universum – veelzijdig, poëtisch, gelaagd.

Mols artistieke productie, die inmiddels ruim vijftig jaar beslaat, start tweede helft jaren zestig. Een periode van sociale turbulentie en artistieke vernieuwing, die tevens de opkomst van conceptuele kunst in Nederland markeert. Niet gek dat het werk van Mol daarmee overeenkomsten vertoont. In het conceptualisme vindt zijn artistieke identiteit haar fundament, al onderscheidt zijn werk zich door een uitgesproken poëtische en lyrische geaardheid en door het materiaalgebruik. In breder perspectief staat Mol in de traditie van kunstenaars als Marcel Duchamp, Yves Klein, Piero Manzoni en Marcel Broodthaers. Zelf ziet hij zijn werk 'afstammen' van de noordelijke renaissancekunst, in het bijzonder van Vlaamse meesters als Pieter Bruegel.

Een oud Egyptisch beeld kan hetzelfde directe en urgente vergankelijke gevoel oproepen als een stuk dat enkele minuten geleden is gemaakt. De enige echte tijd is de huidige tijd, en ik breng er dingen uit het verleden en de toekomst naartoe.

If you visualised my behaviour over the years, it would resemble the movement of a group of dancing mosquitoes over a pond in the last evening light. ... a spiralling ballet with many steps and side-steps moving from top to bottom in unpredictable twists and turns.

The 'dancing mosquitoes over a pond' description not only applies the behaviour of Pieter Laurens Mol (Breda, 1946), but also to his oeuvre. Each work is a single mosquito, part of the cloud. Solitary works tell their own story, but also resonate powerfully in connection to other pieces. The web of connections between the works reveals itself and you find yourself swept along in Mol's multifaceted, poetic and layered universe.

Mol's artistic production, which now spans more than fifty years, began in the second half of the sixties. A time of societal turbulence and artistic renewal, which also marked the rise of conceptual art in the Netherlands. It is therefore no surprise that his work shows similarities with conceptualism. This is where his artistic identity finds its foundation. However, his work sets itself apart due to its pronounced poetic and lyrical nature and use of materials. In a broader perspective, Mol can be placed in the tradition of artists such as Marcel Duchamp, Yves Klein, Piero Manzoni and Marcel Broodthaers. He himself sees his work as 'descending' from Northern Renaissance art, particularly Flemish masters such as Pieter Bruegel.

Mols oeuvre is rijk aan uitdrukkingsvormen en materialen en wordt gevoed door uiteenlopende bronnen – (kunst)geschiedenis, mythologie, semantiek en natuurwetenschap, met name astronomie en zijn grote liefde: de ‘rakterrij’. Die bronnen beschouwt hij niet als gesloten archief. Een alchemist waardig laat hij nieuwe verbindingen ontstaan, dwars door tijden, disciplines en vakgebieden.

Aan haast elk materiaal dat Mol gebruikt, kleeft een betekenis. Ook roept de combinatie van gangbare en andersoortige materialen, evenals hun ongewone toepassing, nieuwe betekenissen op. *The Black Sun Sets* (ongedateerd, late jaren tachtig) bestaat uit een zwarte zon die ondergaat boven een desolaat maar onstuimig landschap. Het is geschilderd met koolstof en zwavel, stoffen waarvan samen met salpeter buskruit wordt gemaakt. Deze ‘explosieve’ samenstelling past Mol vaker toe, als een uitroepteken of subtiele waarschuwing, soms ook als knipoog naar de hel en wat ons daar wacht.

Teer, dropwater, salpeter, loodmenie, de veren van een kraai. Ik denk dat je de vele (ongewone) materialen waar ik mee schilder kunt zien als kunstzinnige ‘vitaminen’, een beetje zoals welkome supplementen naast de standaardvoeding helpen om tot een gezonder totaal te komen.

De veelsoortigheid aan materialen en het onorthodoxe gebruik worden nogal eens opgevat als een conceptuele aanpak, alsof het een intellectuele en strategisch doordachte keuze betreft. Zelf denkt Mol eerder het tegenovergestelde, aangezien zijn specifieke materiaaltoepassing voortkomt uit een hang, een zucht, een verlangen naar sensualiteit. En naar een zintuiglijke belevenis die ten grondslag ligt aan zijn fascinatie voor het materiaal. Mol zet deze ‘grondstoffen’ – zoals hij ze zelf noemt – in als hoornblazer of breekijzer, een fysieke referentie

An ancient Egyptian sculpture can evoke the same immediate and urgent sense of impermanence as a piece made minutes ago. The only real time is the present time, and to that I bring elements from the past and future.

Mol's oeuvre is rich in forms of expression and materials. His work draws on a variety of sources—including art history, mythology, semantics and natural sciences, especially astronomy and his great love, ‘rocketry’. Mol does not regard these sources as closed archives. Like an alchemist, he allows new connections to emerge, across times, disciplines and fields.

Meaning is attached to almost every material Mol uses. The combination of common and unusual materials, as well as their unusual application, also

evokes new meanings. *The Black Sun Sets* (undated (late eighties)) consists of a black sun setting over a desolate yet turbulent landscape. It has been painted using carbon and sulphur, together with saltpetre, these are the ingredients from which gunpowder is made. Mol often uses this ‘explosive’ composition, as an exclamation point or subtle warning, sometimes also as a nod to hell and what awaits us there.

Tar, liquorice, saltpetre, lead mortar, crow's feathers. I think you can see the many (unusual) materials I paint with as artistic ‘vitamins’, something like welcome supplements to a standard diet, helping achieve a healthier total.

The multitude of materials and their unorthodox use is often interpreted as a conceptual approach,

The Black Sun Sets, ongedateerd (late jaren tachtig)

Night-Composition, 1977

this is not a picture of the backside of the moon
moreover, this is actually not about any kind of light abolishment

as a matter of fact, this is about "nearing the self" as a state of mind,
a straightforward portrayal of the artist himself

this is all about presence,
and not an artifice or any kind of absence or loss

this is a genuine photographic image printed directly from
a recording onto a sensitive plate on October 26, 1976
this is a confession, a confession of a lifetime

Mining my Mind, 1985

The Gloomy Lot, 1988

H.R. in Bottomland, 2009

colofon | colophon

Dit boek verschijnt ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling | This publication accompanies the exhibition of the same name *Pieter Laurens Mol – Nachtlucht | Night Flight* in Stedelijk Museum Breda, van | from 22 juli t/m 22 november | 22 July to 22 November 2022.

uitgave | publication
WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com
i.s.m. | i.c.w.
Stedelijk Museum Breda
info@stedelijkmuseumbreda.nl
www.stedelijkmuseumbreda.nl

auteurs | authors Dario Gamboni, Birgit Kulmer, Steve Morris, Marco Pasi, Marjolein van de Ven, Christophe de Voogd, Miek Zwamborn
redactie | editor Marie Baarspul / Een woord, een beeld
eindredactie | final editing Marjolein van de Ven, Marie Baarspul
vertaling | translation John Edwards
ontwerp | design Berry van Gerwen
coördinatie | coordination Eva Geene
fotografie | photography Peter Cox (p. 46; 50; 60; 69; 71; 91; 113; 130; 153), James D. Dee (p. 59), Sylvain Deleu (p. 26), Vincent Everarts (p. 16-17; 87; 100; 101; 102; 118; 119; 120; 127; 141; 143; 144; 145; 146; 164) Robert Janse (p. 43; 45; 95; 96; 170), Yves Paternoster (p. 21; 25; 29; 73; 142; 159), Hidde van Seggelen (p. 171)
concept | concept Pieter Laurens Mol en | and Stedelijk Museum Breda

mede mogelijk gemaakt door | co-funded by Agnes van den Brandeler Stichting, Fonds 21

FONDS 21

Agnes van den Brandeler Stichting

met dank aan | thanks to Pieter Laurens Mol, Reyn van der Lugt, Hidde van Seggelen, April in Paris Fine Arts, Parotta Contemporary Art, alle bruikleengevers | all lenders

ISBN 978 94 625 8491 4
NUR 646

© 2022 WBOOKS Zwolle / de auteurs | the authors

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2022.

All rights reserved. Nothing from this publication may be reproduced, multiplied, stored in an electronic data file, or made public in any form or in any manner, be it electronic, mechanical, through photocopying, recording or in any other way, without the advance written permission of the publisher.

The publisher has endeavoured to settle image rights in accordance with legal requirements. Any party who nevertheless deems they have a claim to certain rights may apply to the publisher.

Copyright of the work of artists affiliated with a CISAC organisation has been arranged with Pictoright of Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2022.

W BOOKS

Stedelijk
Museum
— Breda